

287
OTTONIS

TACHENII

TRACTATUS DE
Morborum Principe.

CAPVT I.

Podagræ etymo, & si
propriè pedum ex-
primatur dolor, ta-
men membrorum
ab vno appellatione
desumpta, pro om-

ni arthritide podagra vulgo intel-
ligenda venit; idque fortasse cum
fieri maximè soleat, vt ferè primò,
ac frequentius pedes hoc morbo
corripiantur, sintque ratò immu-
nes, dum alii afficiuntur articuli.
Hinc fit, vt quam plurimorum
sim consuetudinem sequutus, qui
arthritidis historiam enarraturi
suos quoque tractatus podagræ
inscripserunt.

Sunt qui causam humoribus
incertis ductibus à capite defluen-
tibus adscribunt. Alii cibis, & poti-
bus salia tartarea inesse hariolan-
tur, licet viscera sint bene consti-
tuta,

tuta, tartarea tamen excrementa ad articulos à Natura detrudi. Alii ab Hepate, & liene ataxia deprauatis in venis, & arteriis humorem podagricum gigni, huncque descensu naturali labentem vix, absque periculo repelli posse, sed recta properare ad generationis viscera asseuerant. Alii tam intra, quam extra venas humorem arthriticum depluere: alii alia somniantes dicuntur, quæ hoc loci relatu digna non puto. Hæ, aut eiusmodi fluxiones pro podagræ causa, à scriptoribus passim assignatæ leguntur.

Huiusmodi inter medicos sectio, dissensio, atque recessio ab antiquissima Hippocratica doctrina, curationem non solum difficilem, sed planè impossibilem habet. Ctenus reddidere, ubi enim de causa non satis constat, curatio rectè institui non potest.

*Curationis
initium, &
est morbi
cognitio.*

Fernelius lib. 6. de partium morbis symp. C. 18. conqueritur ex huius rei ignoratione hætenus dolorem articulare, pro incurabili derelictum esse, nuncuparique medicorum opprobrium. Per plurimos interim curatos esse solius Naturæ ope, sine vlla defluentium humorum manifesta euacuatione,

MORB. PRINCEPS: 289

ne, vel tartari resolutione, sineque viscerum intemperatorum correctione, sed aliquando sola animi passione, terrore, gaudio &c. docemur historijs Hildani, Solenandri, Cardani, plurimorumque sive dignorum virorum, ac experientia.

Itaque singulorum de podagra scribentium, vniuersas singulatim hic enumerare opiniones, nil esset aliud, quam multiplicium errorum cumulum, inuiti pompa coaceruare: quin imò (absit verbis mendacium) non opiniones varias colligerem, sed Autorum diuersa nomina solummodo recenserem, ità nimirum sibi inuicem subscribentes vix dissimilia profuerunt, vt vnum scriptorem qui perlustrauerit, mille imò omnes se perlustrasse, me pollicente, credat: tam pauci nempè sunt, qui aliquid noui de suo vtiliter moueant. Rectè ergo Hippoc. *Si quis omnia de diata similia facit, nulla aderit delectatio.* Propterea de his parum sollicitus alijs, quibus libet, hanc arenam relinquo. Ab omnibus tamen generali vocabulo Arthritis appellatur. Vndè Galenus 6. Aphorif. 28. scribit eos, qui Arthritide, idest omnium articulorum doloribus

N cor.

corripiuntur, primò fieri podagricos.

*de affectio-
nibus*

Articularis morbus, inquit *Ma-
gister*, cum detinet corporis articu-
los, ignis, & dolor inuadit, prehen-
dit etiam acutus, & ad alium, atq;
alium etiam articulum vehemen-
tiores, & leuiore dolores decum-
bunt: pedum verò dolor his omni-
bus, quæ circa articulos contingunt,
violentior quidem existit, &
maximè diuturnus, quique æger-
rimè soluitur: præsertim, *subiun-*

*Hippocr.
prædistorū
lib. 2. sect.
2.*

git, in senibus, aut qui circa articu-
los callos tophaceos concretos
habent, aut qui ærumnosè viuunt,
siccam aluum habentes: hi quidem
sani fieri nequeunt, humana men-
te, quantum ego noui: quicquid
enim homini contigerit, quod
medicinæ instrumenta superet, id
ne sperandum quidem est ab arte
medica euinci posse.

*Hipp. de
arte*

*Qui verò iuuenis est, & circa
articulos nondum callos topha-
ceos habet concretos, & accurate
vinit, & laboris amans est, & ani-
mum bonum habet ad obedi-
endum, pro studiorum ratione, hic sa-
nè Medicum INTELLIGEN-
TEM nactus sanari poterit. Hæc
ille.*

Sæua me necessitate cogente,
mul-

MORB. PRINCEPS. 291

multum diu, ne ctuque anxius in-
 quisitui, quisnam ille intelligens
 medicus esset, qui saltem in iuvene
 crudelissimam, licet non hæredi-
 tariam podagram sanare posset?
 Essetne (dicebam mihi) forsitan
 ille, qui latinæ linguæ sermonis
 elegantiam ad vnguem callet?
 Num qui in aliqua secta conse-
 nuisset? Num qui chymicus, vel
 methodicus, vel dogmaticus, aut
 ille, qui à plebe Canonicus audire
 ambit, aut ille, qui plenus anno-
 rum, & experimentis, nummis, &
 sermonibus grauis, de domo in
 domum, cum sanitate venali dis-
 currit? Mox illicò cognoui Mor-
 borum Principem podagram neu-
 tiquam requirere sectarium, aut
 rationalem medicum, sed Hippo-
 craticum, qui INTELLECTVA-
 LIS dicatur, & sit: eò quòd omnes
 sapientiores veteres, iunioresque
 medici Hippocratem, totius Græ-
 ciæ lumen, non solum Magistrum,
 sed insuper in naturali scientia, Di-
 uinum semper honorarunt, &
 coluerunt; ratus sum ad hunc no-
 dum soluendum interpretem nul-
 lum Hippocrate ipsa clariorem, &
 sinceriolem inuentum iri.

Ad hunc autem inquirendi la-
 borem me compulit ipsius morbi

iniqua natura, quæ non solum luxu dissolutos Veneri sc. & Baccho emancipatos ? vt fert communis frivola opinio , esse scilicet podagram veneris, & bacchi filiam) verum etiam scæminas virgines , & maximè abstemios, vt & religiosos Capucinos , atque operarios miserimè viuentes , frequentissimè excruciat, infestatque.

Et quamuis primò vt plurimum pedes inuadat: attamen crebrò in morbi insultu , pluresprehendit articulos, resque eò sæpè redit, vt vix vlla sit articulorum, ac ossium in corpore compages, quæ à morbo hoc libera sit, vt merito Lucianus dicat, quod malum hoc, afflictum, & miserum corpus manibus ab extremis , in extremas pedum plantas excruciat, imò in progressu cretam, calcem, topfosque à se producta profert, & in monstrum petrosum, quandoque tandem hominem ipsum deformat, hæc est, inquam, occasio, qua multum sollicitus, pluriesque insomnis huius mali causam, cum remedio perquirere decreuerim: & presertim dum eius vehementes cruciatus, multoties Amicus noster fuerit expertus.

Itaque cum constet, podagram

ado-

adolescentem, & nouellam sanabilem esse sine manifesta euacuatione, viriumque consternatione ex præallegatis testibus; idcirco meam quoque experientiam vetustissima Hippocratica doctrina, ratione, & auctoritate suffultam è tenebris in lucem, ac vsum nunc pro bono publico emittere volui.

Cum autem difficile sit iudicare de aliqua re, origine, & generatione ignota, oportet, priusquam causa podagræ elucescat, naturæ instrumenta operationes, atque operationum officinas enumerari, vt auxiliū indigentibus, clara luce patefiat, quomodo scilicet re in omni, ac labore podagra non excepta, natura sapientissima, sibi similis semper sit: id nos in hoc compendioso adimplere proposuimus, remotis in alios obreptione, conuitijs, ac calumnijs, vt nuda pategatur veritas, & antiquissima Hippocratica medendi ratio, omnibus prudentibus, & veritatem amanti bus eniteat, quare de eius ortu, progressu, cognitione, & curatione non indigna scitu proferre promittimus: *inquit enim Magister: Qui constitutionem ab initio non cognouerit, & id quod in corpore dominatur, non poterit*

1. de diata

ea, quæ homini conducunt, offerre. Scito igitur (*pergit Senex*) fundamento, non solum animalia omnia, sed etiam hominem ipsum ex duobus facultatibus quidem diuersis, vsu verò consentientibus constare IGNE nimirum, & AQUA: quæ duo simul iuncta, tum alijs omnibus, tum sibi inuicem satis esse: Alterum verò seorsim, neque sibi, neque cuiquam alteri satis esse posse. Horum igitur vtrumque hanc obtinere facultatem ignem siquidem omnia semper mouere, aquam verò omnia perpetuò nutrire.

Ignis primum Natura principium. Cap. 2.

Hippocraticum hunc Naturæ ignem, nemo sibi à luce cælesti alienum fingat. Sacer enim Philosophus in Genesi non ignis, sed lucis mentionem facit. Hunc duplicem esse quilibet prudens animus coniectare facile potest, vniuersalem nimirum, & particularem, siue indiuiduum.

Ignis vniuersalis fontem in Sole esse testatur Hermes inquiring, omnium formarum naturalium pater est Sol. Exindè per omnes
par-